Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

13. mai 2014*

Liikmesriigi kohustuste rikkumine — Liikmesriigi kohustuste rikkumist tuvastav Euroopa Kohtu otsus — Täitmata jätmine — ELTL artikkel 260 — Riigiabi — Tagasinõudmine — Ebaseaduslik ja siseturuga kokkusobimatu abikava — Selle abikava raames antud individuaalsed abid — Rahatrahv

Kohtuasjas C-184/11,

mille ese on 18. aprillil 2011 ELTL artikli 260 lõike 2 alusel esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: C. Urraca Caviedes ja B. Stromsky, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Hispaania Kuningriik, esindaja: N. Díaz Abad,

kostja,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, asepresident K. Lenaerts, kodade presidendid A. Tizzano, L. Bay Larsen (ettekandja), E. Juhász, A. Borg Barthet ja C. G. Fernlund ning kohtunikud A. Rosas, A. Prechal, E. Jarašiūnas ja C. Vajda,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 10. septembri 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 23. jaanuari 2014. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

otsuse

1 Oma hagiavalduses palub Euroopa Komisjon Euroopa Kohtul:

— tuvastada, et kuna Hispaania Kuningriik ei ole ette nähtud tähtaja jooksul võtnud kõiki vajalikke meetmeid, et täita kohtuotsust komisjon *vs.* Hispaania (C-485-C-490/03, EU:C:2006:777), mis käsitleb Hispaania Kuningriigi poolt nende liikmesriigi kohustuste täitmata jätmist, mis tulenevad komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsusest 2002/820/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Álavas asuvatele ettevõtjatele investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis (EÜT 2002, L 296, lk 1), komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsusest 2002/892/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Álavas uutele asutatud ettevõtjatele (EÜT 2002, L 314, lk 1), komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsusest 2003/27/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Vizcayas asuvatele ettevõtjatele investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis (EÜT 2003, L 17, lk 1), komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsusest 2002/806/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Vizcayas uutele asutatud ettevõtjatele (EÜT 2002, L 279, lk 35), komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsusest 2002/894/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Guipúzcoas asuvatele ettevõtjatele investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis (EÜT 2002, L 314, lk 26) ja komisjoni 11. juuli 2001. aasta otsusest 2002/540/EÜ riigiabi kohta, mida Hispaania andis Guipúzcoas uutele asutatud ettevõtjatele (EÜT 2002, L 174, lk 31) (edaspidi koos „vaidlusalused otsused”), on Hispaania Kuningriik rikkunud nendest otsustest ja ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi;

— kohustada Hispaania Kuningriiki maksma komisjonile karistusmakse summas 236 044,80 eurot kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) täitmisega viivitatud iga päeva eest alates käesolevas asjas tehtava kohtuotsuse kuulutamise päevast kuni kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) täieliku täitmise päevani;

— kohustada Hispaania Kuningriiki tasuma komisjonile põhisumma, mis saadakse 25 817,40 euro suuruse päevamäära korrutamisel päevade arvuga, mille jooksul rikkumine vältab, alates kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) kuulutamisest kuni kas käesolevas kohtuasjas otsuse kuulutamise päevani või päevani, mil liikmesriik rikkumise lõpetab, ja

— mõista kohtukulud välja Hispaania Kuningriigilt.

Vaidluse taust

2 Komisjon võttis 11. juulil 2001 vastu vaidlusalused otsused, mille kõigi artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

— otsus 2002/820:

„Riigiabi investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis, mida Hispaania andis Álavas õigusvastaselt, rikkudes [EÜ] artikli 88 lõiget 3, 20. detsembri 1994. aasta piirkondliku seadusega nr 22/1994, 20. detsembri 1995. aasta piirkondliku seaduse nr 33/1995 viienda lisasättega ja 18. detsembri 1996. aasta piirkondliku seaduse nr 31/1996 seitsmenda lisasättega, muudetud 5. juuli 1996. aasta piirkondliku seaduse nr 24/1996 äriühingu tulumaksu kohta erandsätte punktiga 2.11, 19. detsembri 1997. aasta piirkondliku seaduse nr 33/1997 üheteistkümnenda lisasättega, 17. detsembri 1998. aasta piirkondliku seaduse nr 36/1998 seitsmenda lisasättega, on ühisturuga kokkusobimatu”;

— otsus 2002/892:

„Riigiabi maksubaasi vähendamise vormis, mida Hispaania andis Álavas õigusvastaselt, rikkudes [EÜ] artikli 88 lõiget 3, 5. juuli piirkondliku seaduse 24/1996 artikliga 26, on ühisturuga kokkusobimatu";

— otsus 2003/27:

„Riigiabi investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis, mida Hispaania andis Vizcayas õigusvastaselt, rikkudes [EÜ] artikli 88 lõiget 3, 26. detsembri 1996. aasta piirkondliku seaduse nr 7/1996 neljanda lisasättega, mille kehtivust pikendati piiramata ajaks 2. aprilli 1998. aasta piirkondliku seaduse nr 4/1998 teise sättega, on ühisturuga kokkusobimatu";

— otsus 2002/806:

„Riigiabi maksubaasi vähendamise vormis, mida Hispaania andis Vizcayas õigusvastaselt, rikkudes [EÜ] artikli 88 lõiget 3, 26. juuni piirkondliku seaduse 3/1996 artikliga 26, on ühisturuga kokkusobimatu";

— otsus 2002/894:

„Riigiabi investeeringusummalt 45% maksukrediidi vormis, mida Hispaania andis Guipúzcoas õigusvastaselt, rikkudes [EÜ] artikli 88 lõiget 3, 22. detsembri 1997. aasta piirkondliku seaduse nr 7/1997 kümnenda lisasättega, on ühisturuga kokkusobimatu";

— otsus 2002/540:

„Riigiabi maksubaasi vähendamise vormis, mida Hispaania andis Guipúzcoas õigusvastaselt, rikkudes [EÜ] artikli 88 lõiget 3, 4. juuli piirkondliku seaduse nr 7/1996 artikliga 26, on ühisturuga kokkusobimatu". [Siin ja edaspidi on kõiki otsuseid tsiteeritud mitteametlikus tõlkes]

3 Kõikide vaidlusaluste otsuste artikkel 2 kohustab Hispaania Kuningriiki asjaomase abikava lõpetama, kui see avaldab veel toimet.

4 Iga otsuse artikkel 3 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Hispaania rakendab kõiki vajalikke meetmeid artiklis 1 nimetatud õigusvastaselt antud abi saajatelt tagasinõudmiseks.

[...]

2. Abi nõutakse tagasi viivitamata ja liikmesriigi õigusaktides sätestatud korras eeldusel, et need võimaldavad käesoleva otsuse kohest ja tõhusat elluviimist. Tagasinõutavad summad sisaldavad intresse alates kuupäevast, mil abi anti abisaaja käsutusse, kuni selle tegeliku tagasisaamise kuupäevani. Kohaldatav intressimäär on regionaalabi toetusekvivalendi arvutamisel aluseks võetav intressimäär."

5 Samade otsuste artikkel 4 sätestab:

„Hispaania informeerib komisjoni kahe kuu jooksul alates käesoleva otsuse teatavakstegemisest selle täitmiseks võetud meetmetest".

Kohtuotsus komisjon *vs.*Hispaania

6 19. novembril 2003 esitas komisjon EÜ artikli 88 lõike 2 alusel Hispaania Kuningriigi vastu kuus liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, milles nõuti muu hulgas, et tuvastataks, et see liikmesriik ei ole ette nähtud tähtaja jooksul võtnud kõiki vajalikke meetmeid vaidlusaluste otsuste artiklite 2 ja 3 täitmiseks.

7 14. detsembril 2006 tehtud kohtuotsuses komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) otsustas Euroopa Kohus, et Hispaania Kuningriik on rikkunud kohustust võtta kõik vajalikud meetmed nimetatud artiklite 2 ja 3 täitmiseks.

Kohtueelne menetlus

8 21. detsembri 2006. aasta kirjaga ja 7. märtsi 2007. aasta kirjaga palus komisjon Hispaania Kuningriigil esitada talle teavet kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) täitmiseks võetud meetmete kohta.

9 11. juuli 2007. aasta märgukirjaga algatas komisjon EÜ artikli 228 lõikes 2 ette nähtud menetluse, toonitades, et ta ei ole saanud teavet meetmete kohta, mida Hispaania Kuningriik oleks võtnud selle kohtuotsuse täitmiseks.

10 Vastuseks sellele märgukirjale edastas Hispaania Kuningriik komisjonile 11. septembril 2007 teavet abisaajate kohta, kellele oli selles kohtuotsuses käsitletud abikavade alusel (edaspidi „asjassepuutuvad abikavad") abi antud, summade kohta, mis tuli selle sama kohtuotsuse täitmise tagamiseks tagasi nõuda, ning meetmete kohta, mida oli nende summade tagasinõudmiseks võetud.

11 3. oktoobril 2007 peeti Hispaania Kuningriigi palvel komisjoni teenistustega kohtumine, et täpsustada tagasinõutavate summade kindlaksmääramiseks kohaldatavaid meetodeid. Seejärel saatsid Hispaania Kuningriik ja komisjon teineteisele mitu kirja vaidlusaluste otsuste täitmise ja selle täitmise tagamiseks kohaldatud meetodite teemal.

12 27. juunil 2008 saatis komisjon EÜ artikli 228 lõike 2 alusel Hispaania Kuningriigile 26. juunil 2008 allkirjastatud põhjendatud arvamuse, milles ta leidis, et see liikmesriik ei ole võtnud kõiki vajalikke meetmeid kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) täitmiseks. Põhjendatud arvamuses tõi ta muu hulgas esile asjaolu, et ainult osa nende abikavade alusel antud abist (edaspidi „vaidlusalune õigusvastane abi") oli tagasi nõutud ja et komisjonile edastatud teave ei võimalda kindlaks teha kõiki asjassepuutuvatest abikavadest abi saanuid ega viisi, kuidas jõudsid Hispaania ametiasutused järeldusele, et osa vaidlusalusest õigusvastasest abist ei kuulu tagasinõudmisele. Lisaks palus ta Hispaania Kuningriigil viia oma tegevus põhjendatud arvamusega kooskõlla kahe kuu jooksul alates selle teatavakstegemisest, võttes viidatud kohtuotsuse täitmiseks vajalikud meetmed.

13 Hispaania ametiasutused vastasid põhjendatud arvamusele 28. augusti 2008. aasta kirjaga, märkides, et nende hinnangul ei võtnud komisjon arvesse kogu varem esitatud teavet, ja selgitasid tagasinõutava vaidlusaluse õigusvastase abi summa kindlaksmääramiseks kohaldatud meetodit.

14 Seejärel korraldati veel kaks uut kohtumist Hispaania ametiasutuste ja komisjoni vahel ning nad saatsid teineteisele mitu kirja, et täpsustada meetmeid, mida Hispaania Kuningriik pidi võtma kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) täitmise tagamiseks.

15 Neil asjaoludel esitas komisjon 18. aprillil 2011 käesoleva hagi.

Käesoleva menetluse jooksul toimunud areng

16 Pärast seda, kui Hispaania Kuningriik oli esitanud üksteise järel palju teavet ja dokumente vaidlusaluse õigusvastase abi tagasinõudmise kohta, asus komisjon 30. oktoobril 2013 seisukohale, et see liikmesriik on täitnud kohtuotsusest komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) tulenevad kohustused.

17 Seetõttu leiab komisjon, et Hispaania Kuningriigile karistusmakse määramise vajadus on ära langenud. Samas aga ei loobu ta sellelt liikmesriigilt põhisumma väljamõistmise nõudest.

Hagi vastuvõetavus

Poolte argumendid

18 Hispaania Kuningriik on seisukohal, et komisjoni hagi tuleb rahuldamata jätta, kuna selles ei ole täpselt määratletud õigusvastase abi summat, mida tagasi ei ole nõutud ja mis vastaks vaidlusalustest otsustest igas otsuses viidatud liikmesriigi kohustuse rikkumisele ning igale asjassepuutuvate abikavade alusel antud abi saajale.

19 Komisjoni leiab, et tema hagis on piisavalt teavet veel tagasinõudmisele kuuluvate summade kohta ja et Hispaania Kuningriik on kerge vaevaga suuteline välja arvutama asjassepuutuvad summad seoses iga vaidlusaluse otsusega.

Euroopa Kohtu hinnang

20 Komisjon oli Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 21 ja komisjoni hagi esitamise kuupäeval kehtinud kodukorra redaktsiooni artikli 38 lõike 1 alusel kohustatud kõigis ELTL artikli 260 alusel esitatud hagides näitama ära konkreetsed rikkumised, mida Euroopa Kohtul palutakse hinnata, ning vähemalt ülevaatlikult esitama õiguslikud ja faktilised asjaolud, millele ta oma väidetes tugineb (vt analoogia alusel kohtuotsused komisjon *vs.* Taani, C-52/90, EU:C:1992:151, punkt 17, ja komisjon *vs.* Poola, C-281/11, EU:C:2013:855, punkt 53).

21 Selles küsimuses tuleb märkida, et nii komisjoni hagi põhjendavast osast kui ka nõuetest nähtub täiesti selgelt, et ta paneb Hispaania Kuningriigile süüks kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) täitmiseks meetmete võtmata jätmist, sest ta ei ole nõudnud tagasi olulist osa vaidlusalusest õigusvastasest abist.

22 Mis puudutab täpsemalt seda, et hagis ei ole esitatud üksikasjalikku kirjeldust selle kohta, kuidas jaotusid tagasi mittenõutud abisummad, siis on oluline meenutada, et kui tegemist on abikavasid käsitleva otsuse täitmisega, tuleb asjassepuutuva liikmesriigi ametiasutustel abi tagasinõudmise etapis kontrollida iga puudutatud ettevõtja olukorda eraldi (vt selle kohta kohtuotsused Comitato „Venezia vuole vivere" jt *vs.* komisjon, C-71/09 P, C-73/09 P ja C-76/09 P, EU:C:2011:368, punktid 63, 64 ja 121, ning komisjon *vs.* Itaalia, C-613/11, EU:C:2013:192, punkt 40), arvestades, et need ametiasutused on tagasinõutavate summade täpseks kindlaksmääramiseks paremas olukorras (kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, C-441/06, EU:C:2007:616, punkt 39). Sellest tuleneb, et komisjon võib õigusvastase abi tagasinõudmise menetluses piirduda sellega, et ta rõhutab abisumma tagastamise kohustust ning jätab pädevate siseriiklike ametiasutuste ülesandeks tagasimaksmisele kuuluvate summade täpse suuruse väljaarvutamise (vt selle kohta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, C-369/07, EU:C:2009:428, punkt 49).

23 Neid asjaolusid arvestades ei saa hagimenetluse algatusdokumendi täpsuse ja järjekindluse nõue tähendada seda, et komisjon on niisuguse liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi esitamisel, mis puudutab meetmete võtmist liikmesriigi poolt õigusvastase abi tagasinõudmise kohustuse rikkumist

tuvastava kohtuotsuse täitmiseks, kohustatud hagis märkima täpse abisumma, mis teatava otsuse alusel tuleb tagasi nõuda, või enamgi veel, mis tuleb tagasi nõuda ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks tunnistatud abikavast abi saanud igalt abisaajalt.

24 Eeltoodut arvestades tuleb Hispaania Kuningriigi esitatud vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.

Liikmesriigi kohustuste rikkumine

Poolte argumendid

25 Komisjon on seisukohal, et Hispaania Kuningriik rikkus vaidlusalustest otsustest tulenevaid kohustusi ja kohtuotsust komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777), kuna ta ei nõudnud tagasi kogu vaidlusalust õigusvastast abi.

26 Ta märgib eelkõige, et argumendid, mille Hispaania ametiasutused esitasid osa abist tagasinõudmata jätmiseks ja mis puudutasid selle abi kokkusobivust siseturuga, vähese tähtsusega abi reguleerivate õigusnormide alusel lahutamistehte tegemist ülemmäära 100 000 eurot ulatuses ja maksustamisel tagasiulatuvate mahaarvamiste arvessevõtmist, ei ole põhjendatud või ei ole piisavalt tõendatud. Komisjon väidab ka, et osasid Hispaania ametiasutuste väljastatud tagasimaksmisnõudeid ei täidetud.

27 Ta järeldab sellest, et summa, mida tema hagi esitamise ajaks ei ole veel tagasi nõutud, moodustab umbes 87% kogu tagasinõudmisele kuuluvast vaidlusalusest õigusvastasest abist.

28 Hispaania Kuningriik vaidleb vastu komisjoni antud üldisele hinnangule ja leiab, et see vaidlusalune õigusvastane abi, millele laienes tagasinõudmise kohustus, on tagasi nõutud.

29 See liikmesriik väidab muu hulgas, et nende individuaalsete abide kokkusobivust siseturuga ei tule hinnata piirkondliku riigiabi andmise juhendi (EÜT 1998, C 74, lk 9; ELT eriväljaanne 08/01, lk 226) alusel ja et igal juhul vastavad viidatud abid selles juhendis ette nähtud stimuleeriva mõju tingimusele või muus spetsiifilises õiguslikus raamistikus ette nähtud tingimustele.

30 Ta väidab ka, et komisjoni teatises vähese tähtsusega riigiabi kohta (EÜT 1996, C 68, lk 9) ette nähtud normide kohaldamine võimaldab Hispaania ametiasutustel jätta tagasi nõudmata asjassepuutuvatest abikavadest abi saanutelt summad, mis ei ületa ülemmäära 100 000 eurot iga selles teatises ette nähtud kolmeaastase perioodi kohta.

31 Hispaania Kuningriik on ka seisukohal, et tal peab olema võimalus siseriiklike õigusnormide alusel lubada nendest abikavadest abi saanutele maksustamisel tagasiulatuvalt mahaarvamiste tegemist, mida nende suhtes ei kohaldatud seetõttu, et nad said vaidlusalust õigusvastast abi.

32 See liikmesriik lükkab ka tagasi komisjoni väited tagasimaksmisnõuete täitmata jätmise kohta ning vaidlustab intresside arvutuse liitintressina, nagu pakkus välja komisjon.

Euroopa Kohtu hinnang

33 Selleks et teha kindlaks, kas Hispaania Kuningriik võttis kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) täitmiseks kõik vajalikud meetmed, tuleb kontrollida, kas vaidlusalust õigusvastast abi saanud ettevõtjad on abisummad tagastanud.

34 Selles küsimuses tuleb meenutada, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikale seoses EÜ artikli 228 lõikega 2 on kuupäev, mis tuleb aluseks võtta, et hinnata, kas tegemist on liikmesriigi kohustuste rikkumisega selle artikli tähenduses, nimetatud sätte alusel antud põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppemise kuupäev (vt kohtuotsused komisjon *vs.* Prantsusmaa, C-304/02, EU:C:2005:444, punkt 30, ja komisjon *vs.* Kreeka, EU:C:2009:428, punkt 43).

35 Kuna EL toimimise lepinguga kaotati ELTL artikli 260 lõike 2 alusel läbiviidavast liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlusest põhjendatud arvamuse esitamise etapp, tuleb ELTL artikli 260 lõikes 1 sätestatud liikmesriigi kohustuste rikkumise esinemise hindamisel võtta aluseks kuupäev, mil lõppeb selle sätte alusel esitatud märgukirjas määratud tähtaeg (kohtuotsused komisjon *vs.* Hispaania, C-610/10, EU:C:2012:781, punkt 67, ja komisjon *vs.* Luxembourg, C-576/11, EU:C:2013:773, punkt 29).

36 Kui aga liikmesriigi kohustuste rikkumise menetlus on algatatud EÜ artikli 228 lõike 2 alusel ja põhjendatud arvamus esitati enne Lissaboni lepingu jõustumist, st enne 1. detsembrit 2009, tuleb rikkumise esinemise hindamisel võtta aluseks selles põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõppemise kuupäev (vt selle kohta kohtuotsus komisjon *vs.* Belgia, C-533/11, EU:C:2013:659, punkt 32).

37 Sellest tuleneb, et kuna käesolevas asjas esitas komisjon põhjendatud arvamuse 26. juunil 2008, on liikmesriigi kohustuste rikkumise esinemise hindamisel aluseks võetav kuupäev selles arvamuses märgitud tähtaja lõppemise kuupäev ehk 27. august 2008.

38 Kuid vaidlus puudub selles, et selleks kuupäevaks ei olnud Hispaania ametiasutused tagasinõutavat vaidlusalust õigusvastast abi kogu ulatuses veel tagasi nõudnud.

39 Nimelt, kuigi Hispaania Kuningriik esitab erinevaid väiteid seoses vaidlusaluse õigusvastase abi summaga, mida tuli tagasi nõuda või mis ka tegelikult tagasi nõuti, nähtub Euroopa Kohtu küsimustele vastuseks esitatud kirjalikust teabest ja kohtuistungil esitatud täpsustustest, et Hispaania Kuningriik möönab, et isegi eeldades kõigi tema argumentide vastuvõetavust ja põhjendatust, ei olnud komisjoni poolt põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtaja lõpuks veel tagasi nõutud olulist osa abist, mis pidi olema kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) täitmiseks tagasi nõutud.

40 Hispaania Kuningriik ei saa seega põhjendatult väita, et ta võttis selle tähtaja jooksul kõik vajalikud meetmed vaidlusaluse õigusvastase abi tagasinõudmise menetluse lõpuleviimiseks.

41 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et kuna Hispaania Kuningriik ei ole kuupäevaks, mil lõppes komisjoni poolt 26. juunil 2008 esitatud põhjendatud arvamuses ettenähtud tähtaeg, võtnud kõiki meetmeid kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) täitmiseks, on Hispaania Kuningriik rikkunud ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

Rahatrahvid

Nõue määratleda individuaalselt iga vaidlusaluse otsuse täitmata jätmise ulatus

Poolte argumendid

42 Hispaania Kuningriik leiab, et Euroopa Kohus on kohustatud täpsustama eraldi iga vaidlusaluse otsuse kohta summa, mida veel ei ole tagasi nõutud, kuna see liikmesriik on oma siseriiklike õigusnormide alusel kohustatud kandma karistused, mille Euroopa Kohus on määranud liidu õiguse rikkumise eest, vastutavatele omavalitsustasandi üksustele.

Euroopa Kohtu hinnang

43 Selles küsimuses on oluline toonitada, et keskvõimu ja kohalike omavalitsusüksuste pädevuste jaotus sisetasandil ei mõjuta ELTL artikli 260 kohaldamist, kuna puudutatud liikmesriik on Euroopa Liidu ees ainsana vastutav liidu õigusest tulenevate kohustuste täitmise eest (vt selle kohta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, EU:C:2012:781, punkt 132).

44 Sellest tuleneb, et Euroopa Kohtu poolt liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamine ELTL artikli 260 lõikes 2 ette nähtud menetluses ei saa sõltuda puudutatud liikmesriigi sisemise korralduse eripäradest.

45 Lisaks tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktis 22 esitatud kaalutlustest, et Hispaania Kuningriigil on kohustus kontrollida eraldi iga puudutatud ettevõtja olukorda ja arvutada välja täpne abisumma, mis oleks tulnud tegelikult vaidlusaluste otsuste alusel tagasi nõuda, arvestades nendest otsustest tulenevaid juhiseid.

46 Seega tuleb Hispaania Kuningriigi see nõue rahuldamata jätta.

Põhisumma

Poolte argumendid

47 Komisjon on seisukohal, et tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumisega seotud õiguslikud ja faktilised asjaolud nende kogumis näitavad, et sarnaste liidu õiguse rikkumiste tulevikus kordumise tõhusaks ennetamiseks tuleb võtta hoiatav meede, nagu põhisumma väljamõistmine.

48 Komisjon, kes tugineb oma 13. detsembri 2005. aasta teatisele „Komisjoni teatis - EÜ asutamislepingu artikli 228 kohaldamine” (SEC(2005) 1658) (ELT 2007, C 126, lk 12), mida on ajakohastatud tema 20. juuli 2010. aasta teatisega „Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 260 kohaldamine. Rikkumismenetlustes komisjoni poolt Euroopa Kohtule soovitatava põhisumma ja karistusmakse arvutamiseks kasutatavate andmete ajakohastamine” (SEC(2010) 923/3), teeb ettepaneku, et põhisumma arvutataks välja nii, et kõigepealt määrataks kindlaks päevamäär, mille arvutamiseks korrutatakse baassumma raskuskoefitsiendiga ja „teguriga n”, võttes arvesse nii kohustusi rikkuva liikmesriigi maksevõimet kui ka tema häälte arvu Euroopa Liidu Nõukogus. Seejärel tuleks see päevamäär korrutada päevade arvuga, mille jooksul rikkumine kestab, saades tulemuseks kogu põhisumma.

49 Rikkumise kestuse osas on komisjon seisukohal, et tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumine kestis 2500 päeva alates kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) kuulutamise päevast. See kestus tuleneb Hispaania Kuningriigi tahtest viivitada vaidlusaluse õigusvastase abi tagasinõudmisega, teavitades komisjoni teatavatest ette tulnud raskustest alles pärast põhjendatud arvamuse saatmist, ehk enam kui kaheksa aastat pärast vaidlusaluste otsuste vastuvõtmist.

50 Rikkumise raskuse osas meenutab see institutsioon EL toimimise lepingu põhjapanevat laadi riigiabi valdkonnas. Ta toonitab ka, et asjassepuutuvast abikavast sai abi üle 100 ettevõtja ja et tuvastatud rikkumise raskust näitab tagasi nõudmata abi summa, 569 041 135,75 eurot, ehk 87% kogu tagasinõudmisele kuuluvast summast. Ta märgib ka, et tegemist ei ole esimese korraga, mil Hispaania Kuningriik on rikkunud oma kohustust viivitamatult ja tõhusalt õigusvastane ja siseturuga kokkusobimatu abi tagasi nõuda.

51 Neid kaalutlusi arvestades leiab komisjon, et asjaoludele kohane ning asjassepuutuva rikkumise ja puudutatud liikmesriigi maksevõimega proportsionaalne põhisumma on 64 543 500 eurot. See summa saadakse päevamäära 25 817,40 eurot – mis saadakse baasmäära 210 eurot päevas korrutamisel raskuskoefitsiendiga 9 skaalal 1-20 ja teguriga „n", milleks on 13,66 – korrutamisel päevade arvuga, mil rikkumine kestis, milleks määrati 2500.

52 Hispaania Kuningriik märgib kõigepealt, et Euroopa Kohus ei ole seotud komisjoni kasutatud meetodiga, mis tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktis 48 viidatud teatisest.

53 Edasi toonitab ta, et teatud summade tagasinõudmisega viivitamine ei tulene mitte kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) täitmata jätmisest, vaid lahkarvamusest abi tagasinõudmismenetluses kohaldatavate kriteeriumide teemal, mille edasikestmise eest vastutab osaliselt komisjon.

54 Hispaania Kuningriik vaidleb vastu ka rikkumise raskusele, väites, et käesolevas asjas kasutab komisjon esimest korda oma pädevust maksumeetmeid puudutava riigiabi valdkonnas, mis muudab käesolevas asjas väidetavalt rikutud normide tähtsuse suhtelisemaks. Raskuskoefitsient peaks seega olema 1.

55 Ta leiab ka, et arvesse tuleb võtta seda, et asjassepuutuv rikkumine on seotud vaid ühe väga autonoomse piirkonnaga, mis esindab 6,24% Hispaania sisemajanduse kogutoodangust (SKP), määrates baasmääraks 13 eurot. See eripära toob tegelikult kaasa rikkumise raskuse vähenemise, kuna see piirab rikkumise tagajärgi avalikele ja erahuvidele.

56 Hispaania Kuningriik leiab lõpuks, et see, et Euroopa Kohus tuvastas kahes muus asjas riigiabi reguleerivate õigusnormide rikkumise selle liikmesriigi poolt, on tulemusetu.

57 Ta järeldab nendest asjaoludest, et päevamäär, mis tuleb põhisumma arvutamiseks aluseks võtta, peab piirduma 177,58 euroga.

Euroopa Kohtu hinnang

58 Kõigepealt olgu meenutatud, et Euroopa Kohus peab tema menetluses olevas igas kohtuasjas juhtumi asjaolusid arvestades ning tema hinnangul vajalikust veenvuse ja hoiatavuse määrast lähtudes kindlaks määrama asjakohased rahalised karistused – nagu põhisumma väljamõistmine – muu hulgas selleks, et ära hoida liidu õiguse sarnaste rikkumiste kordumine (kohtuotsused komisjon *vs.* Prantsusmaa, C-121/07, EU:C:2008:695, punkt 59, ja komisjon *vs.* Iirimaa, C-279/11, EU:C:2012:834, punkt 66).

59 Põhisumma väljamõistmisel tuginetakse põhiliselt selle tagajärje hindamisele, mida asjaomase liikmesriigi kohustuste täitmata jätmine avaldab era- ja avalikele huvidele, eelkõige juhul, kui rikkumine on kestnud pikka aega pärast selle algselt tuvastanud kohtuotsuse kuulutamist (kohtuotsused komisjon *vs.* Prantsusmaa, EU:C:2008:695, punkt 58, ja komisjon *vs.* Tšehhi Vabariik, C-241/11, EU:C:2013:423, punkt 40).

60 Igal konkreetsel juhul tuleb põhisumma välja mõista ja see summa vajadusel kindlaks määrata lähtuvalt kõigist asjakohastest asjaoludest, mis puudutavad nii tuvastatud liikmesriigi kohustuste rikkumise tunnuseid kui ka selle liikmesriigi suhtumist, keda ELTL artikli 260 alusel algatatud menetlus puudutab. Selles osas annab nimetatud säte Euroopa Kohtule ulatusliku kaalutlusõiguse otsustada, kas sellist karistust määrata ja teha vajadusel kindlaks selle summa (vt selle kohta kohtuotsused komisjon *vs.* Hispaania, EU:C:2012:781, punkt 141, ja komisjon *vs.* Luksemburg, EU:C:2013:773, punktid 58 ja 59).

61 Seega ei ole komisjoni ettepanekud Euroopa Kohtu jaoks siduvad, olles vaid kasulikuks lähtepunktiks. Samuti ei ole Euroopa Kohtu jaoks siduvad komisjoni teatistes sisalduvad suunised, mis aitavad vaid tagada komisjoni tegevuse läbipaistvuse, ootuspärasuse ja õiguskindluse (kohtuotsused komisjon *vs.* Portugal, C-70/06, EU:C:2008:3, punkt 34, ja komisjon *vs.* Kreeka, EU:C:2009:428, punkt 112).

62 Euroopa Kohus leiab, et käesolevas asjas tuleb komisjoni esitatud põhisumma väljamõistmise nõude üle otsustamisel arvesse võtta järgmisi asjaolusid.

63 Mis puudutab esiteks tuvastatud rikkumise kestust, siis ei ole vastu vaieldud sellele, et vaidlusaluse õigusvastase abi tagasinõudmise protsess kestis enam kui viis aasta alates kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) kuulutamisest.

64 Väljakujunenud kohtupraktikast ilmneb aga, et asjassepuutuv liikmesriik peab saavutama võlgnetavate summade tegeliku tagastamise ning pärast määratud tähtaegu hilinenult toimunud tagasinõudmine ei vasta EÜ asutamislepingu nõuetele (vt selle kohta kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, C-496/09, EU:C:2011:740, punkt 86 ja seal viidatud kohtupraktika).

65 Selle kohta on oluline märkida, et nõustuda ei saa Hispaania Kuningriigi argumendiga, et täheldatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) täitmisega viivitamine on õigustatav tema ja komisjoni lahkarvamusega, mis tulenes asjakohase varasema lahendi puudumisest.

66 Nimelt, isegi kui on tõsi, et selle liikmesriigi poolt vaidlusaluse õigusvastase abi tagasinõudmise menetluses tõstatatud teatud probleemid olid ainulaadsed, tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast, et liikmesriik, kes, täites komisjoni otsust riigiabi kohta, põrkub raskustega, mida ta ei näinud ega saanud ette näha, või saab teadlikuks tagajärgedest, mida komisjon ei ole silmas pidanud, peab jätma need raskused komisjoni hinnata, tehes ettepanekuid asjakohaste muudatuste tegemiseks kõnealuses otsuses (kohtuotsused komisjon *vs.* Kreeka, C-354/10, EU:C:2012:109, punkt 70, ja komisjon *vs.* Itaalia, C-411/12, EU:C:2013:832, punkt 38).

67 Kuid Euroopa Kohtule esitatud toimikust nähtub, et Hispaania ametiasutused enne märgukirja saamist komisjoniga ühendust ei võtnud ja hakkasid tõusetunud probleeme sellele institutsioonile üksikasjalikult kirjeldama alles peaaegu kaks aastat pärast kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) kuulutamist.

68 Nendest asjaoludest nähtub, et Hispaania Kuningriigile süüks pandud liikmesriigi kohustuste rikkumine vältas märkimisväärse perioodi jooksul ning igal juhul sõltumata ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks tunnistatud abikava alusel antud abi tagasinõudmisega seotud raskustest.

69 Mis puudutab teiseks rikkumise raskust, siis tuleb meenutada EÜ asutamislepingu sätete põhjapanevat laadi riigiabi valdkonnas (kohtuotsused komisjon *vs.* Kreeka, EU:C:2009:428, punkt 118, ja komisjon *vs.* Hispaania, EU:C:2012:781, punkt 125).

70 Nimelt väljendub õigusnormides, millel põhinevad vaidlusalused otsused ja kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777), üks põhiülesannetest, mis on liidule pandud EÜ artikliga 2 ja milleks on ühisturu rajamine, ning EÜ artikli 3 lõike 1 punktiga g, mille kohaselt hõlmab ühenduse tegevus süsteemi, mis tagab, et konkurentsi siseturul ei kahjustata (vt selle kohta kohtuotsus komisjon *vs.* Kreeka, EU:C:2009:428, punkt 119).

71 Nende liidu õiguse sätete olulisus, mida rikutakse käesolevas asjas esinevas olukorras, väljendub muu hulgas selles, et ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks tunnistatud abi tagastamisega neutraliseeritakse konkurentsi kahjustamine, mis on tekitatud sellest abist tuleneva konkurentsieelisega, ja selles, et abi tagastamisega kaotab abisaaja eelise, millest ta erinevalt oma konkurentidest turul ebaseaduslikult kasu sai (vt selle kohta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, EU:C:2012:781, punkt 127).

72 Selles küsimuses ei ole asjaolu, millele viitab Hispaania Kuningriik, et vaidlusalused otsused on esimene kord, mil komisjon teostab oma pädevust ettevõtjate otsest maksustamist puudutava riigiabi kontrolli valdkonnas, isegi kui see osutuks tõendatuks, igal juhul niisugune, mis vähendaks vaidlusaluse õigusvastase abi tagasinõudmise huvi pärast seda, kui vaidlusalustes otsustes oli määratletud nende abikavade õiguslik kvalifikatsioon, mille raames seda abi anti.

73 Käesolevas asjas on vaidlusalune õigusvastane abi konkurentsile eriti kahjulik, arvestades selle summa suurust ja abisaajate suurt arvu, sõltumata majandussektorist, kus nad tegutsevad (vt analoogia alusel kohtuotsus komisjon *vs.* Itaalia, EU:C:2011:740, punkt 63).

74 Lisaks, kuigi pooled on käesoleva menetluse lõpus jätkuvalt väga erineval arvamusel põhjendatud arvamuses ette nähtud tähtajaks vaidlusaluste otsuste täitmata jätmise ulatuse teemal, siis isegi eeldades nõustumist Euroopa Kohtu küsimusele vastuseks antud Hispaania Kuningriigi argumendiga, et kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777) kuulutamise päeva seisuga oli tagasinõudmisele kuuluv summa 179,1 miljonit eurot ning käesoleva hagi esitamise päeva seisuga 91 miljonit eurot, puudub vaidlus esiteks selles, et absoluutväärtuses oli õigusvastase abi summa, mis tuli alles tagasi nõuda, väga suur - mida liikmesriik sellisena ka tunnustab -, ning teiseks selles, et rohkem kui poolt nimetatud summast ei olnud viimati viidatud kuupäevaks tagasi nõutud.

75 Kolmandaks on oluline märkida, et Hispaania Kuningriigi suhtes on juba langetatud mitu kohtuotsust, milles tuvastatakse liikmesriigi kohustuste rikkumine seetõttu, et ta ei ole viivitamatult ja tõhusalt ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks tunnistatud abi tagasi nõudnud.

76 Nimelt, lisaks sellele, et Euroopa Kohus tuvastas vaidlusaluste otsuste viivitamatu ja tõhusa täitmise kohustuse rikkumise kohtuotsuses komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2006:777), mille täitmata jätmist käsitleti käesolevas menetluses, on Euroopa Kohus tuvastanud veel mitu liikmesriigi kohustuste täitmata jätmist, sealhulgas kohtuotsustes komisjon *vs.* Hispaania (C-499/99, EU:C:2002:408), komisjon *vs.* Hispaania (C-404/00, EU:C:2003:373), komisjon *vs.* Hispaania (C-177/06, EU:C:2007:538) ning komisjon *vs.* Hispaania (C-529/09, EU:C:2013:31).

77 Lisaks tuvastas Euroopa Kohus kohtuotsuses komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2012:781), et kuna Hispaania Kuningriik ei võtnud kõiki kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (EU:C:2002:408) täitmiseks vajalikke meetmeid, siis on Hispaania rikkunud ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

78 Ent liikmesriigi rikkumise niisugune kordumine liidu tegevuse konkreetses sektoris võib viidata sellele, et tulevikus sarnaste liidu õiguse rikkumiste kordumise tõhusaks ärahoidmiseks on vaja võtta hoiatav meede nagu põhisumma väljamõistmine (kohtuotsused komisjon *vs.* Prantsusmaa, EU:C:2008:695, punkt 69, ja komisjon *vs.* Iirimaa, EU:C:2012:834, punkt 70).

79 Eespool esitatud kaalutlusi silmas pidades on Euroopa Kohus seisukohal, et käesolevas menetluses on Hispaania Kuningriigilt põhisumma väljamõistmine õigustatud.

80 Mis puudutab selle põhisumma suurust, siis on lisaks käesoleva kohtuotsuse punktides 63-78 esitatud kaalutlustele oluline arvesse võtta Hispaania Kuningriigi maksevõimet (vt selle kohta kohtuotsus komisjon *vs.* Hispaania, EU:C:2012:781, punkt 131).

81 Samas ei saa olla tulemuslik Hispaania Kuningriigi argument, mille kohaselt tuleb põhisummat vähendada, sest rikkumine on seotud vaid ühe autonoomse piirkonna, mitte kogu tema territooriumiga.

82 Nimelt, vastupidi sellele, mida väidab see liikmesriik, ei saa selle asjaolu tõttu väheneda rikkumise raskus, mis arvestades käesoleva kohtuotsuse punktides 69-73 esitatud kaalutlusi, tuleneb muu hulgas konkurentsi kahjustamise olulisusest, mis tekkis tuvastatud rikkumise tõttu ja mida hinnatakse vaidlusaluse õigusvastase abi summat, selle saajate arvu ja asjassepuutuvate abikavade mitut tegevussektorit hõlmavat haaret arvestades.

83 Neid asjaolusid arvestades otsustab Euroopa Kohus, et käesolevas asjas on asjaolusid õigesti hinnatud, kui Hispaania Kuningriigi poolt tasumisele kuuluvaks põhisummaks määrata 30 miljonit eurot.

84 Seega tuleb Hispaania Kuningriigilt komisjonile välja mõista põhisumma 30 miljonit eurot, mis tuleb maksta kontole „Euroopa Liidu omavahendid".

Kohtukulud

85 Kodukorra artikli 138 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on Hispaania Kuningriigilt kohtukulude hüvitamist nõudnud ja liikmesriigi rikkumine on tuvastatud, tuleb kohtukulud välja mõista Hispaania Kuningriigilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Kuna Hispaania Kuningriik ei ole kuupäevaks, mil lõppes Euroopa Komisjoni poolt 26. juunil 2008 esitatud põhjendatud arvamuses ettenähtud tähtaeg, võtnud kõiki meetmeid kohtuotsuse komisjon *vs.* Hispaania (C-485/03-C-490/03, EU:C:2006:777) täitmiseks, on Hispaania Kuningriik rikkunud ELTL artikli 260 lõikest 1 tulenevaid kohustusi**.

2. **Mõista Hispaania Kuningriigilt komisjonile välja põhisumma 30 miljonit eurot, mis tuleb maksta kontole „Euroopa Liidu omavahendid".**

3. **Mõista kohtukulud välja Hispaania Kuningriigilt.**

Allkirjad